

פתרון אלקטרוניקה א' - מתוך חשמל ואלקטרוניקה טכנאים שנת 2007 - אביב תשס"ז 733001
למגמת הנדסת חשמל, בקרה ואנרגיה

שאלה 5

באיור א' לשאלה 5 מתואר מעגל חשמלי לבקרת ההספק בעומס R_L , שהתנגדותו 100Ω . הבקרה מבוצעת באמצעות SCR. באיור ב' לשאלה 5 מתוארות צורות הגלים של המתחים $V_C(t)$ ו- $V(t)$.

א. הנתק למחברתך את צורות הגלים שבאיור ב', וסייט מתחתיו, בהתאמה, את צורות הגלים של המתחים שלהלן כפונקציה של הזמן:

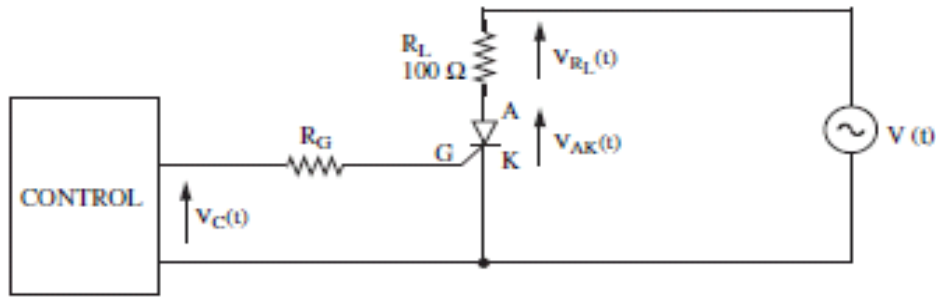
1. $V_{AK}(t)$ (בין A ל-K של ה-SCR)

2. $V_{R_L}(t)$ (על העומס R_L)

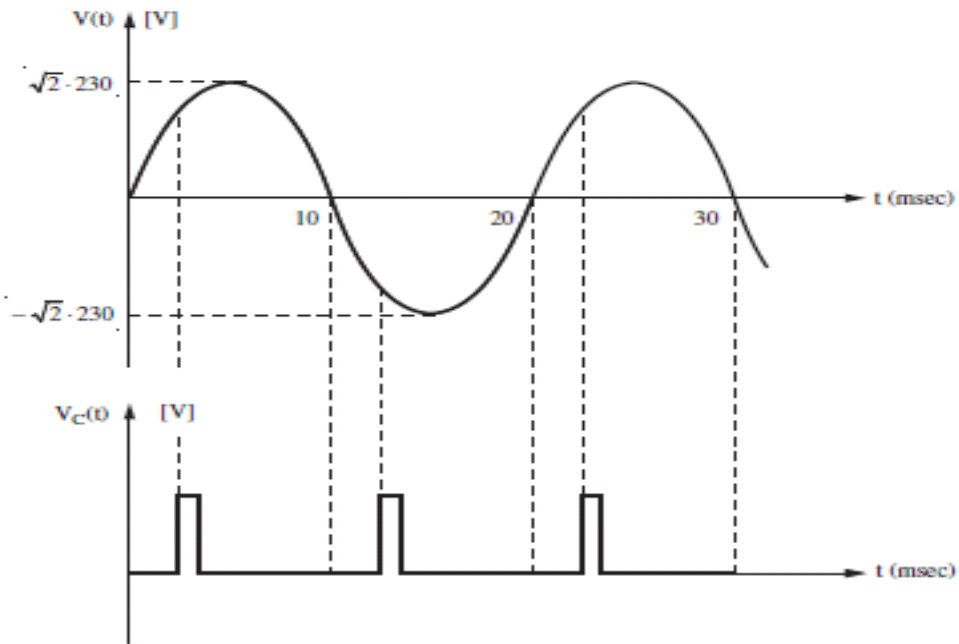
ב. תונה זווית ההצתה $\alpha = \frac{\pi}{4} \text{ rad}$.

ג. 1. חשב את הצתח היעיל V_{RMS} על העומס R_L .

2. חשב את ההספק המתפתח על העומס R_L .

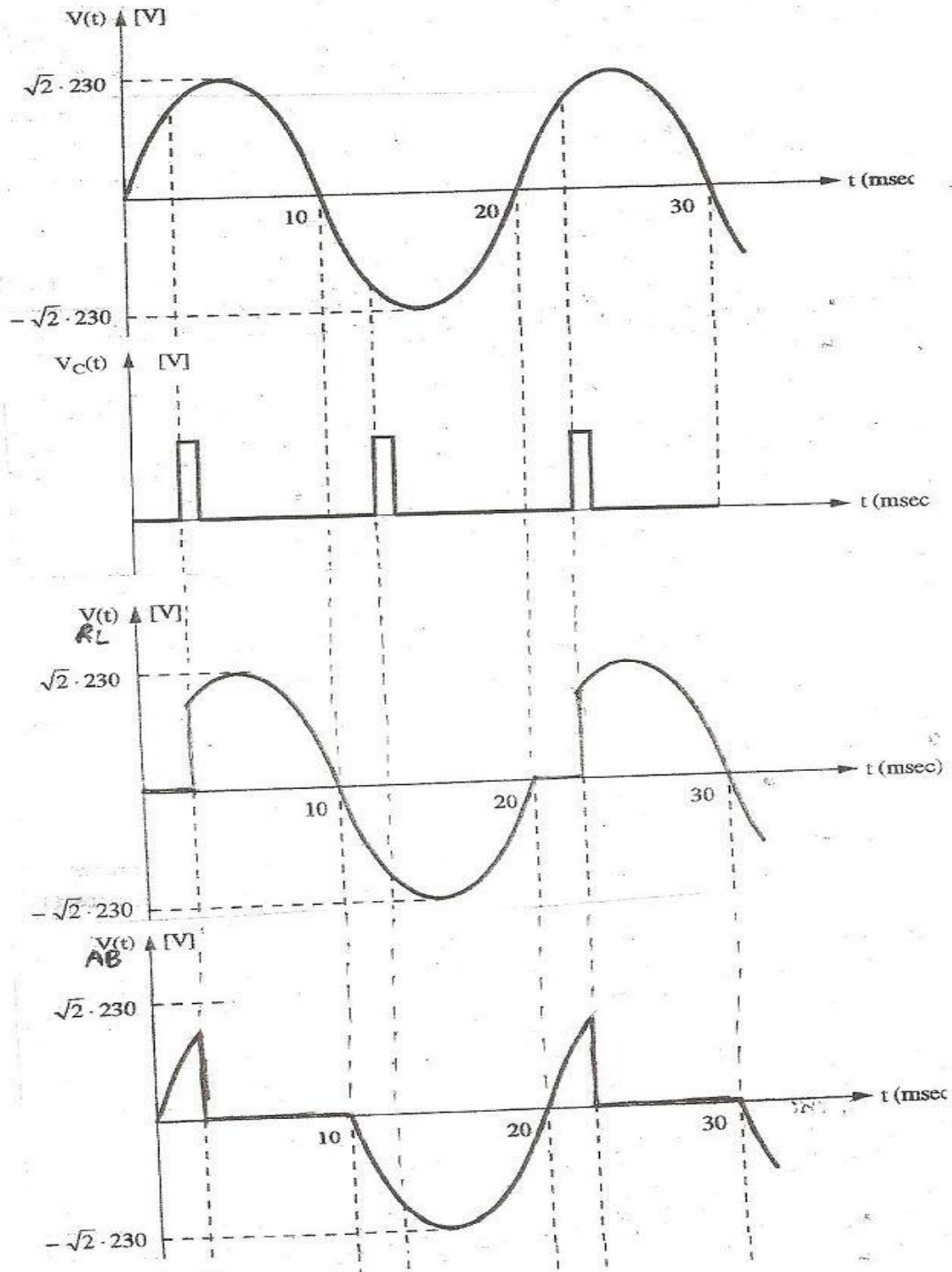
איור א' לשאלה 5

איור ב' לשאלה 5

פתרון שאלה 5:

א. צורות גלים:

ג. חישובי מתח והספק:

1. עבור זווית הצתה של $\alpha(rad) = \frac{\pi}{4}$

נקבל $\alpha^{\circ} = \frac{\alpha(rad) \times 180}{\pi} = 45^{\circ}$

והמתח היעיל V_{rms} על העומס R_L :

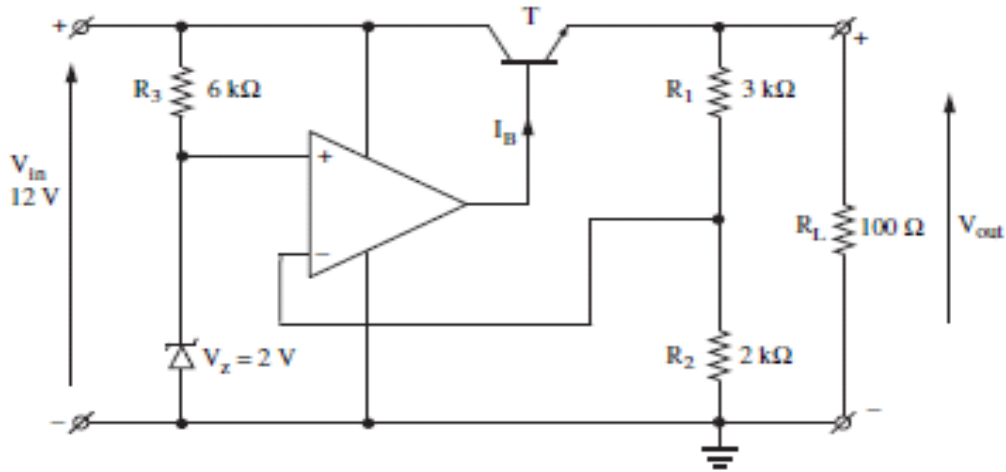
$$U_{L,RMS} = \frac{Um}{2} \sqrt{\frac{1}{\pi}(\pi - \alpha + \frac{\sin 2\alpha}{2})} = \frac{\sqrt{2} \times 230}{2} \sqrt{\frac{1}{\pi}(\pi - \frac{\pi}{4} + \frac{\sin(2 \times 45)}{2})} = 155.07V$$

2. ההספק המתפתח על העומס R_L :

$$P_{RL} = \frac{U_{L,RMS}^2}{R_L} = \frac{155.07^2}{100} = 240.46W$$

שאלה 6

באיור לשאלה 6 מתואר מייצב מתח טורי. נתון: $\beta = 50$, $V_z = 2V$. החז שמגבר השרת במעגל אידיאלי.

איור לשאלה 6

- א. מהו תפקידו של הטרוניסטור T במעגל?
- ב. חשב את מתח המוצא V_{out} .
- ג. חשב את הזרם I_B של הטרוניסטור T.

פתרון שאלה 6:

א. תפקידו של הטרנזיסטור T הוא לשמש כדוחף זרם. מוצא מגבר השרת מספק זרם קטן לבסיס B של הטרנזיסטור T. זרם קטן זה מוגבר פי $\beta + 1$ בפולט E ומספק את זרם המוצא של המעגל.

ב. מתח המוצא V_{out} לפי נוסחת ההגבר של מגבר שרת עוקב מופע:

$$U_{out} = U_z \left(1 + \frac{R_1}{R_2}\right) = 2 \left(1 + \frac{3k}{2k}\right) = \underline{5V}$$

ג. חישוב זרם הבסיס, I_B של הטרנזיסטור T:

זרם בנגד המוצא R_L :

$$I_L = \frac{V_o}{R_L} = \frac{5}{100} = 0.05A = 50mA$$

זרם בצירוף הטורי של הנגדים:

$$I(R_1 + R_2) = \frac{U_{out}}{R_1 + R_2} = \frac{5}{3k + 2k} = \frac{5}{5k} = 1mA$$

זרם בפולט:

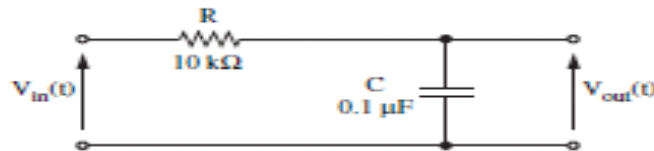
$$I_E = I_L + I(R_1 + R_2) = 50m + 1m = 51mA$$

זרם הבסיס:

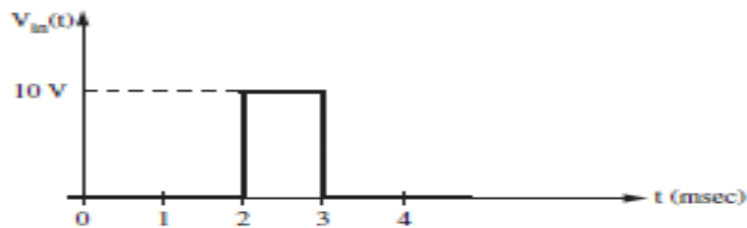
$$I_B = \frac{I_E}{\beta + 1} = \frac{51mA}{51} = \underline{1mA}$$

שאלה 7

למבוא המעגל המתואר באיור א' לשאלה 7 מספקים את האות הנתון באיור ב' לשאלה.

איור א' לשאלה 7

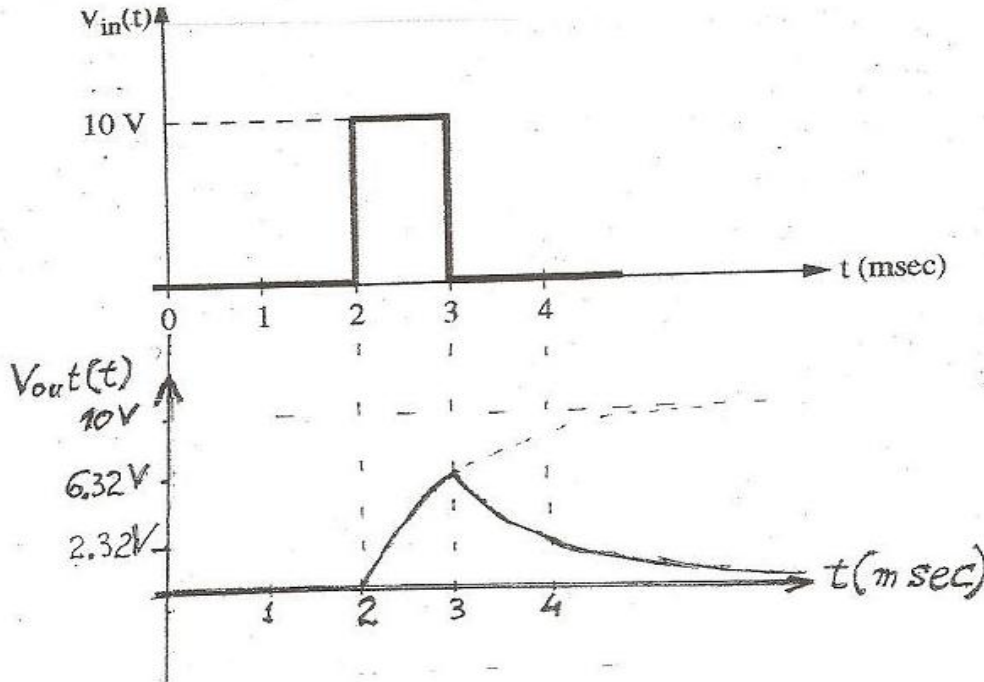
איור ב' לשאלה 7

א. הגתק למחברתך את צורת מתח המבוא $V_{in}(t)$ המתוארת באיור ב' לשאלה, וסרטט מתחתי, בהתאמה, את צורת מתח המוצא, $V_{out}(t)$ בתלות בזמן.

ב. הנח שהמתח התחלתי על הקבל בזמן $t = 0$ הוא 0 V. חשב את מתח המוצא $V_{out}(t)$ בזמן $t = 4 \text{ msec}$.

פתרון שאלה 7:

א. צורת מתח המוצא בהתאמה למתח המבוא:

חישוב קבוע הזמן של המעגל:

$$\tau = R \cdot C = 10k \cdot 0.1\mu = \underline{1\text{ msec}}$$

משוואת הדפקים היסודית:

$$U(t) = U_{\infty} - (U_{\infty} - U_{0+})e^{-\frac{t}{\tau}}$$

• שלב ראשון $2 < t < 3$

מתח המוצא ההתחלתי:

$$U_{0+} = 0(V)$$

מתח המוצא הסופי:

$$U_{\infty} = 10(V)$$

משך הזמן $t = 3 - 2 = 1(\text{ms})$

הצבה במשוואת הדפקים:

$$U(t = 3ms) = 10 - (10 - 0)e^{-\frac{1m}{1m}} = 10 - 10 \times e^{-1} = \underline{\underline{6.32(V)}}$$

• שלב שני $t > 3(ms)$:

מתח המוצא ההתחלתי:

$$U_{0+} = 6.32(V)$$

מתח המוצא הסופי:

$$U_{\infty} = 0(V)$$

משך הזמן $t = 4 - 3 = 1(ms)$;

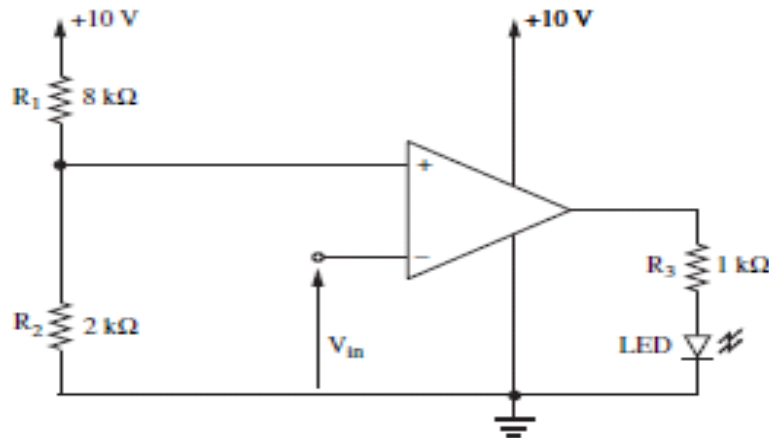
הצבה במשוואת הדפקים:

$$U(t = 4ms) = 0 - (0 - 6.32)e^{-\frac{1m}{1m}} = 6.32 \times e^{-1} = \underline{\underline{2.32(V)}}$$

תשובה: מתח המוצא בזמן $t = 4(ms)$ הוא $2.32(V)$.

שאלה 8

באיור לשאלה 8 מתואר מעגל חשמלי, הכולל מגבר שרת שבמוצאו דיודה פולטת אור (LED). הנח שמגבר השרת אידיאלי.

איור לשאלה 8

- א. מהו תפקידו של מגבר השרת במעגל?
 ב. מהו תפקידו של הנגד R_3 ?
 ג. ציין באיזה מצב נמצאת דיודת ה-LED (דולקת או כבויה) כאשר מתח המבוא V_{in} הוא:
1. $1.5 V$
  2. $4 V$
- נמק את תשובתך.

פתרון שאלה 8:

א. מגבר השרת מחובר כמשווה. הסיבה, אין רכיב משוב מתקן (נגד, קבל או אחרי) המחובר בין המוצא לכניסת $V(-)$. מגבר השרת משווה בין מתח הכניסה V_{in} למתח של מחלק המתח בין שני הנגדים $R1, R2$.

ב. תפקיד הנגד $R3$ להגביל את הזרם דרך זיודת ה-LED. ללא הנגד, מתח המוצא הגבוה $(10V)$ של מגבר השרת היה מאפשר הספק גבוה יותר מההספק המרבי המותר לפי נתוני היצרן. המשמעות, "שריפת" זיודת ה-LED.

ג. מתח המוצא של המשווה יכול להימצא בשני מצבים: $-V_{cc}(0V)$, $+V_{cc}(10V)$. במעגל שלנו: הזיודה דולקת במתח מוצא של $10V$, והזיודה כבויה במתח מוצא של $0V$.

- עבור התנאי: $V(+)>V(-)$ מתח המוצא $+V_{cc} = +10V$
- עבור התנאי: $V(-)>V(+)$ מתח המוצא $+V_{cc} = 0V$

• חישוב המתח בנקודת החיבור, V_x בין הנגדים $R1, R2$:

$$V_x = \frac{+V_{cc}}{R1 + R2} \times R2 = \frac{10}{8k + 2k} \times 2k = 2(V)$$

1. מתח המבוא $V_{in} = 1.5V$:

$$[2V > 1.5V] \quad V_x > V_{in}$$

ולכן, מתקיים התנאי: $V(+)>V(-)$

$$\neg \quad V_{out} = +V_{cc} = +10V$$

זיודת ה-LED דולקת.

2. מתח המבוא $V_{in} = 4V$:

$$[2V < 4V] \quad V_x < V_{in}$$

ולכן, $V(+)<V(-)$

ולכן, מתקיים התנאי: $V_{out} = -V_{cc} = 0V$

זיודת ה-LED כבויה.